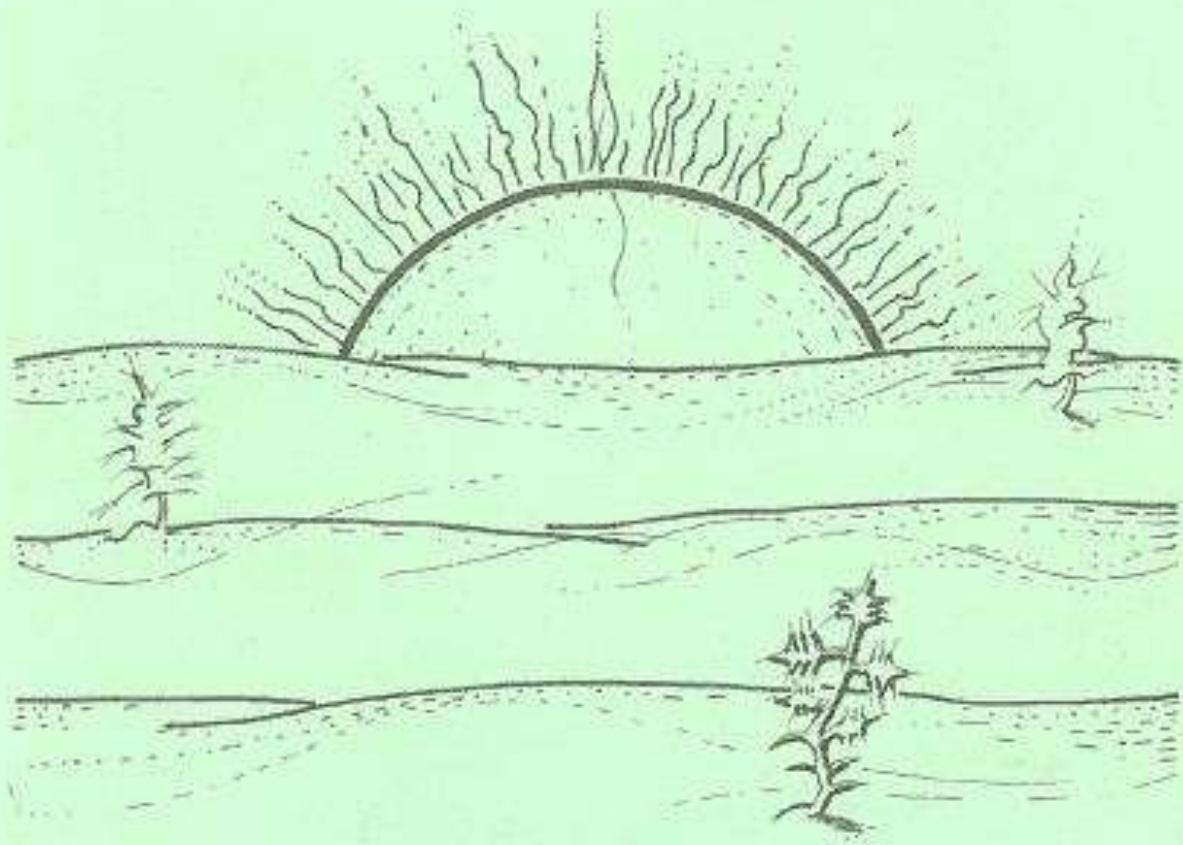

Величко Георгиев

886.7-3

УГЗИ

УВАЛИЙСКИ ЗАКАЧКИ

Нова Загора

Величко Георгиев

УВАЛИЙСКИ ЗАКАЧКИ

книга трета

Нова Загора
2003г.

На десети април 2003 година
посрещам седемдесетия си рожден ден.
В знак на този юбилей и четиридесет и
четири години героизъм на спирчата ми
с мен посвещавам четвъртата си поредна
книга, която по записки и съдържание
напълно отговаря на безоговорочно и
добронамерено заявление
"Увалийски закачки".

Неведнъж съм имал очарованието да се срещам с жителите на Горнотракийската низина, наречена Ува, да се връщам назад и да се разхождам във времето и сред хората. Най-общо казано този край има какво да даде на поколенията, остава те, краеведи и творци, да го вземат като ценностна даденост от нрави, обичай и неподражаемо изпълнение на местните жители - с техния присъщ народословесен хумор. Хората са били и си остават верни на себе си: неповторими шегаджии и импровизатори, носители на неизчерпаема жизненост, прямота, деликатност, духовитост и трудолюбие.

Да, жизненост! Наистина това е самата им природна даденост, опит и начин на съществуване.

Да, прямота! Наистина неподражаема нагласа, естествена поза, безобидност, непосредственост, откритост.

Да, деликатност! Наистина извор от топлина човешка, добра дума, носеща мъдрост и казана точно на място, в точното време и с точното значение.

Да, духовитост! Наистина без пародийност, без подстрекателство, високомерие и злоба.

Да, трудолюбие! Наистина това свойство на човешката природа осмисля живота им, преминаващ между златната "Загария" и бялото злато - електричеството.

Вярно е, че многогодишната миграция наруши пътя на естествените продължители на традициите и навиците на дедите, бащите, братята и сестрите, но коренът, останал жив, отново ще ражда здрави и читави издънки, които не могат да се лишат от удоволствието на закачката. Тя, закачката, и сега си я има и е неразделна част от живота тук - като гарнитура на народопсихологията, на битието и поминъка, като съставка на кръвта.

Ако на някого се е налагало да преживее, макар

и само няколко часа, сред хората на този край /район/, ще се довери на твърдението ми за тяхната одухотвореност, шаговитост и закачливост, които ги правят изключително колоритни и феноменални

Авторът

Апването, пийването и зевзекълка

Попитали един увалиец:

- Кое е най-характерното за вашия край?

- Бялото злато - памука - и безводието!

Попитали втори увалиец:

- Кое е най-характерното за вашия край?

- Златната "Загария" - пшеницата - и калта!

Накрая попитали Кетипа - селския писар:

- Кое е най-характерното за вашия край?

- Апването, пийването и зевзекълка - бил отговорът.

Аз тях ги държа за развода

Най-известните увалийски зевзеци Йовчо, Гочо и Кикето били големи приятели. Те другарували по хора, по махленски меджии, по седенки. Йовчо свирел на устна хармоника, Гочо - на кавал, а Кикето имал чуден глас и пеел много хубаво, макар песните му да били едни такива - малко бунтарски. Така тримата били посрещани с нетърпение, най-вече от момите, защото с тях ставало забавно, весело и много интересно. Пък те обичали да се перчат с новите си свирни и песни, защото били вече баш ергенаши

Най-неочеквано Кикето се заженил - правил годеж, вдигнал сватба, но приятелите си забравил - не ги поканил на родовото тържество. Този факт накърнил много неразделните му дотогава приятели и те не искали да го виждат повече. Това стигнало до ушите на Кикето, който целомъдрено заявил:

- Аха, Йовчо и Гочо ли? Че те са ми най-добрите приятели - аз тях ги държа за развода!

Ало, тук съм аз, Сербезина!

Председателят на оклийския народен съвет - Нова Загора, бил изключително делови и много заинтересован от хода на жътвената кампания държавник. Болен на тема: срочно издължаване на държавните зърнодоставки. Всяка сутрин по време на кампанията осъществявал телефонна връзка с всички председатели на трудово кооперативните земеделски стопанства, давайки им допълнителни указания. В първите часове на един такъв работен ден констатирал, че нареддането му не се спазва: Отинон Сербезина се мотае из канцеларията, а трябва да е на полето сред механизаторите - да ръководи отблизо хода на жътвата.

- Ти, Сербезино, какво правиш там, може би искаш да ти припомня какво беше нареддането ми?!

- А ти, другарю оклийски, от кой пшеничен блок ми се обаждаш, бре, дявол да те вземе! - и мушнал телефонната слушалка в пояса си, казвайки на себе си:

- Ало, тук съм аз, Отинон Сербезина, сега казвай каквото имаш да казваш.

Така завършил този телефонен разговор. А какви са били последиците, преценете сами.

Ама, хак му е за поразията!

Герги Митювия син, Рачо ма, деркен, не знаеш колко му сече пипето. Сега пък решил да направи друг фокус. Кой ли го е подучил пустоша му с пустош!

Един ден грабнал тейковата си пушка и хай на Вълковчовия бряст. Там, нали знаеш, че има гнезда на орли. Те май сега не се плашат, изглежда, че мътят яйцата си, пък ако са излюпени, ги топлят. И той тихо се промъкнал като лисица до бряста и като се прецелил, замерил гнездото. От него фръкнала майката и той във въздуха га ударил. Паднало животинчето и той, хайванинът му с хайванин, вади ловджийския нож и - баста едното крило, после другото. Избягал като крадец и ги турил на тайно място у тяф. Големи казват били - като се разперят, стигали хамен три метра. С тяф, ма жена, с тяф щял да фърчи. Ама харно изфърчал. Че то не беше месец, не беше два - все вкъщи скрит. Не се показва пред хората, гачи ли те са му виновни! Чуваш ли го до де му сече пипето, ма жена? Да земе да ги пришие на ръкавите на палтото си и казват, по тъмно се мъчел да фърчи. И ей гу ся. Седи вкъщи като лехуса и гледа само през малкото джамче. Господ наказва, жена, наказва ги такива. Да остави малките пиленца да умрат от глад за едничкия фокус. Че то живинка, мър жена, живинка като нас, досуш като нас - ама хак му е за поразията!

Аз те чакам настръхнал!

Това се случи в миналия век. Може бе ще се досетите защо споменатото по-долу село носи името Гипсово. То просто се намираше в центъра на минералните находища, които бяха най-рационално използвани за добив на сиров гипс в продължение на много години. В това село живее един младеж на име Манчо. Много мило и порядъчно момче. Добър спортист. Работи като старши турбинист на мегаватова турбина в ТЕЦ - 2 на Марица Изток. Имел съм удоволствието и очарованието да се познавам с него поради естеството на работата, която вършехме съвместно в продължение на шест години като оператори. Не ме е смущавал фактът, че съм се обръщал често към него свойски с прозвището Таралеж. Той беззабидно го понасяше, защото природата го беше създала такъв - да му стърчи косата на всички посоки, като болди на таралеж.

След време се събра със Събина - девойка с хуманитарна професия, която по здравословни причини съвсем насъкоро отсяда в балнеосанаториум. Ама нали мъжкото сърце не трае, почти всеки ден въртял шайбата на телефона, за да чуе гласа на младата си съпруга. Това го успокоявало, защото от другата страна на жицата гласът на жена му изглеждал приятен, свеж и бодър. А това за него не било без значение.

В един от поредните телефонни разговори той ѝ съобщил актуалната новина ето как:

- Тук всичко е наред. Кучето и майка ти са добре. Ядът като свинята, спът като буби, само дето батя пострада. Откраднаха му три овци, а ти знаеш - той имаше сто бройки баранки. Нашите останаха четири. Коча бълсна едната, тя брактиса и умря. А аз те чакам настръхнал!

Армаган от панаира

Двамата увалийски зевзеци Йовчо Въглен и Гочо Бинев решили да посетят новозагорския панаир, тъй като той се слави с голямата си популярност. Точно затова те не предпочели тези в Стара Загора и Радне махле, а отишли в Нова Загора. И още щом слезли на гарата, усетили приятно дразненция мириз на скара и без колебание се отклонили уж за малко от първоначалното си намерение. Ухаещите горещи кебапчета, кюфтенца и карначета отлично се допълвали с добре охладената бира.

Ха по едно, ха по две, до пълна безпаметност свечерявало. Двамата панаирджии отседнали принудително в градината до гарата. Както си полегнали, така и сладко заспали.

Гочо усетил приятната утринна хладина преди Йовчо и махмурлийски го попитал:

- Ей, Въглен, ти си бил голям майтапчия. Защо си ми събул обувките, да не изцапам чаршафите ли?

- Ами каквото викнало, такова се обадило - отговорил полубудният зевзек. - Щом ти си събул моите, колко му е и аз да изсуля твоите.

Гочо бил жилнат от твърдението, тъй като не помнел да е правил такова нещо.

- Ой, Въглен, тук има някаква нечистотия! Я виж, и двамата сме боси! Какво ли е станало?

След тази приказка зевзекът светкавично изтрезнял, защото се сетил да потърси портфейла си - нямало го, а бил във вътрешния му джоб.

Другият зевзек констатирал същото.

- Бря, майка му стара - състрадателно казал Въглен. - Харно са ни опоскали!

Така завършило посещението на новозагорския панаир за двамата приятели. Оставало да се приберат по домовете си без обещаните панаирджийски армагани.

Аз хамен да я проумея!

Орловдолският граф намести огромния си пръстен, след като го завъртя няколко пъти около безименния си пръст, и рече:

- Ама че работа - .сиromахкиня да се омъжва за чорбаджийски син. Необясним ход. Ама иди им обяснявай на такива говеда.

Селото си имаше граф - наричаха го така, защото той знаеше няколко чужди думи, макар съвсем развалини и не-точни, но пък кой можеше да го коригира. Чуждият език е като звездите в ясна нощ - назови им името, де. Това е пълна тайна, не само за невежите, но и за ония, които се числят към по-учените.

Графа можеше и искаше почти всичко. Език колкото за себе си знаеше, моми лъжеше, а кръчмата превръщаше в агит пункт - само той говореше и каквото кажеше, то беше истината и вярното. Но животът с никого не се церемони. Графа остана стар ерген - петдесетгодишен. Изглежда се беше осъзнал, щото по едно време тръгна на кръв. За кратко време завладя ума на дъщерята на железаря Илия и я взе за жена. Тя беше с двадесет години по-млада от него. Това несходство от голямата разлика в годините Графа не отчете навреме и само след десет години той започна да компенсира физическата си недостатъчност с хумор - а той умееше да се шегува.

- На удара се отговаря с удар - ще каже философски Графа. - Навремето аз удрях, и то яката, а сега ще ми се връща тъпкано. Живот - не можем да го промениме.

Почти се беше разчуло, че в отделението, където работи съпругата му, един лекар много често отварял оная врата, от която тя не пожелавала да излиза, и той твърде дълго престоявал там

Дошло време да се задомяват децата им. Графа нищо не ги съветвал, защото само ще налива вода от пусто в празно. По-често ще изфилософства:

- Майка му стара, старостта никак не е лесна работа. Хамен да я проумея!

А не беше му дала

Бях едва четиригодишен, но помня мама колко много рева за баща ми, когото убиха през 1885 година, по време на Сръбско-българската война. В нашия дом останахме: баба - майката на мя баща, мама и аз, малолетният Демир. Мама беше много красива жена. Аз съм приличал на нея, тъй като нейните роднини ми викаха красавец. Минаха няколко години. Когато бях навършил девет, започнах да усещам, че някога някой непознат за мене мъж може да ми стане пастрок. Това измъчваше детската ми душа.

Синът на Бодура - Бончо, изглеждаше като балкан пред нас, децата. Беше прочут със слабостта си към цветята. Мама също. На няколко пъти го виждах да говори с нея. Изглежда приказката им не е била само за цветята, но друго не забелязвах. Той носеше някакви ко-

ренчета, семенца и цветчета, като насреща искаше други видове, различни от тези, които ѝ даваше. Един път мама го върна, като не му даде исканото цвете. Чух я да казва:

- Сега не може, защото е само едно, пък не се хваща от клонка. Не трябва да кърша от него, защото само ще го похабя.

На следващия ден той пак дойде. Някога идваше по тъмно, но много не се застояваше, защото аз не се отделях от мама, пък ми беше много мъчно за нея, тъй като тя му се усмихваше доста непредпазливо. Баба беше вече много стара и болна. Чувах да се говори между чичо Бончо и мама, че вече я чакали. Това означаваше, че съвсем скоро ще остана без нея, а аз много я обичах, както и тя мене...

Запролетяващ се. Баба вече я нямаше. Къщата стана по-тъмна и прихлупена. Една вечер закъснях доста. Бяхме се заиграли с махленските другарчета и когато се прибрах, видях мама и чичо Бончо да се прегръщат. Причерня ми. Отдръпнах се, заврях се в плевника и започнах да рева. Изглежда е било доста силно, защото мама веднага дойде. Успокои ме, но раната беше нанесена. И въпреки това аз бях доволен, защото мама не беше дала на чичо Бончо онова цвете, което той е искал от нея!

Акбунарски лаф

В Нова Загора живеят над сто акбунарци. И когато се съберат двама от тях, те се разприказват ето как:

- Здравей, нашенец, какси - що струваши?

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Предговор</i>	3
<i>Апването, тийването и зевзеклъка</i>	5
<i>Аз тях ги държа за развода</i>	5
<i>Ало, тук съм аз, Сербезина!</i>	6
<i>Ама, хак му е за поразията!</i>	7
<i>Аз те чакам настръхнал!</i>	8
<i>Армаган от панаира</i>	9
<i>Аз хамен да я проумея!</i>	10
<i>А не беше му дала</i>	11
<i>Акбунарски лаф</i>	12
<i>Барем ми дръпни сукмана!</i>	13
<i>Бягайте, зъми и гущери!</i>	14
<i>Бунак ли?</i>	15
<i>Без да преча</i>	16
<i>Болната от трета стая</i>	17
<i>Беше на устата ми</i>	18
<i>Бясното куче</i>	19
<i>Да я изпотретя ли?</i>	20
<i>Да си кажа аз, пък</i>	21
<i>Дядо попе, ето я же!</i>	22
<i>Да ги здрависа!</i>	23
<i>За хаира е, сватя!</i>	24
<i>За т'ва е този путшен!</i>	26
<i>Закото аз харно га коланя!</i>	27
<i>Желязо от зеленчуци</i>	28
<i>И този ден</i>	29
<i>И със зъби да го дърпаш, няма повече!</i>	31
<i>Иначе, няма отиване по къщата!</i>	32
<i>Йовчо – Петльова глава</i>	34
<i>Китаецът</i>	35
<i>Кукувица ти е изпила акъла!</i>	36

<i>Кради кончетата ги знаят по целия свят!</i>	38
<i>Кой тука бий?</i>	38
<i>Където хора убиват хора!</i>	39
<i>Как се отказах от пушенето</i>	40
<i>Където има такива истини!</i>	42
<i>Лошото по-дълго се помни!</i>	43
<i>Матриархат</i>	45
<i>Молитвата</i>	46
<i>Магарето е чиляк, който не може да приказва!</i>	46
<i>Мамо ма, накъде е Есия?</i>	48
<i>Не бяха години за осмиване</i>	49
<i>Нъл за т'ва ни плащат!</i>	51
<i>Нереализираният даскал</i>	52
<i>Но вълци – никога!</i>	53
<i>Осакатеният косичник</i>	56
<i>Помислих, че е някой бракониер!</i>	57
<i>Пениши се не пениши!</i>	58
<i>По харно ли е аз да се смея на селото??</i>	60
<i>Последният ми любовник така ме харесваше!</i>	61
<i>Речено начи – нъл тый!</i>	62
<i>Славейка ще тръгне след мене!</i>	64
<i>С едното съм глух, а с другото не чувам!</i>	65
<i>Този вече става за кайма!</i>	66
<i>Ти зако не идеш?</i>	68
<i>Тук ли си, там стой!</i>	69
<i>Ти не се дертувай!</i>	70
<i>Удар без закъснение</i>	71
<i>Хамен да преброят селските мъже!</i>	72
<i>Чично Гочо ще ти помогне!</i>	73
<i>Че той идва за малко!</i>	75
<i>Що стоя, що се мая??</i>	76

Закажката е факт, който показва
как миналото трети към себе си настоящето.
Тя е най-силният импулс, утвърждаващ
нашата признателност и възхвала към
традиционните, правите, обредите, обичаите,
които не само не трябва да се пренебрегват
и забравят, а да подпомагат упорито и
надеждно вървежда ни с тях към бъдещето

BS. Георг